

УДК 338

Л. Малюта, П. Лендирук

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЮ ЗА ПРОЦЕСОМ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Як відомо, аграрний сектор є могутнім двигуном економічного розвитку суспільства, невід'ємною складовою якого є галузь рослинництва. Процес виробництва в цій галузі характеризується використанням природних, сировинних, трудових ресурсів, основних засобів та отриманням нової продукції, тобто нагромадженням витрат і формуванням у кінцевому її результаті виробничої собівартості.

Відображення фактичного рівня витрат у натуральному і грошовому вимірниках та контроль за раціональним використанням усіх задіяних ресурсів визначають основну мету обліку процесу виробництва і витрат. Економічно обґрунтований облік витрат продукції рослинництва дає можливість мати об'єктивну інформацію про ціну реалізації, визначення рентабельної продукції та загалом здійснювати прогнозовані розрахунки щодо перспектив розвитку підприємств. Тому постає питання необхідності ефективного і раціонального управління у сфері обліку витрат та обчислення собівартості продукції.

Дослідженням питань організації обліку витрат та формування напрямів його удосконалення власне для продукції рослинництва займається ряд науковців та практиків: В. Моссаковський, Ф. Ф. Бутинець, Н. Л. Жук, М. Ф. Огійчук та інші.

Вивчаючи дану проблему, бачимо, що по культурах, з яких одержують один вид продукції (без побічної), собівартість визначають діленням витрат по вирощуванню культури на валовий вихід продукції. В даному випадку об'єкт обліку витрат збігається з об'єктом обчислення собівартості. За наявності побічної продукції її вартість віднімається від загальної суми витрат по вирощуванню відповідної культури (групи культур). Крім того, витрати у рослинництві здійснюються нерівномірно протягом значного проміжку часу і продукцію одержують у міру досягання культур. Ці особливості слід враховувати при організації обліку витрат.

В процесі розгляду зазначених питань більшість науковців зазначають, що поділ витрат на змінні та постійні у сільському господарстві досить проблематичний, оскільки обсяг виробництва залежить значною мірою від природних факторів, а не лише від діяльності людей. Тому всі загальновиробничі витрати в даній галузі доцільно відносити на виробництво і включати у собівартість продукції незалежно від рівня потужності. Тобто необхідно більш детально розглядати чинники, які формують дані витрати. Оскільки у рослинництві найбільшу питому вагу з усіх статей витрат займають матеріальні, то для оперативного обґрунтування витрат виробництва доцільно визначити натуральні показники питомих витрат на один гектар.

Враховуючи вищевикладене слід відмітити, що на сьогоднішній день необхідно розробити єдині типові внутрішньогалузеві аспекти обліку, які за потреби можливо адаптувати до конкретних умов і особливостей сільського господарства, що дозволить чітко контролювати використання матеріальних, трудових та інших ресурсів, формувати повноцінну інформацію щодо них в аналітичному, синтетичному обліку, фінансовій за економічними елементами та управлінській звітності в залежності від потреб менеджменту.